

13. FEBRUAR 2015.

JEDINSTVENO PRAVOSUĐE I PRAVNI SISTEM NA KOSOVU?

Aleksandar Rapajić i Trim Kabaši

Premijeri Kosova i Srbije, Isa Mustafa i Aleksandar Vučić, sastali su se 9. februara u Briselu u okviru procesa Briselskog dijaloga. Ovaj sastanak, koji je organizovala Evropska unija, a kojim predsedava nova Visoka predstavnica Evropske unije za spoljnu politiku, Federika Mogerini, bio je prvi takve prirode nakon privremenog prekida od nekih deset meseci zbog, između ostalog, izbora u Srbiji, kao i izbora na Kosovu gde je usledio politički zastoj od šest meseci. Ovo je bio i prvi sastanak između premijera Mustafe i premijera Vučića. Sporazum je dogovoren i parafiran između dvojice premijera po pitanju pravosuđa na severu Kosova, ali nijedna informacija o istančanim detaljima sporazuma, o njegovom obimu, i rokovima za njegovu implementaciju nije otkrivena.

Sporazum o pravosuđu je ostvaren nakon 16 godina od kako postoje paralelni pravosudni sistemi na Kosovu, pogotovo na Severu. Posle rata 1999., Srbija je zadržala rad svog pravosudnog sistema na severu Kosova i srpskim oblastima južno od reke Ibar, dok je Kosovo uspostavilo svoj sopstveni pravosudni sistem. Nakon kosovskog proglašenja nezavisnosti 2008. godine, a posebno posle nereda u Mitrovici u okolini zgrade suda (17. Marta 2008.), kosovski sudovi su prestali sa radom u severnim opštinama, a Sud u Mitrovici, koji je radio po kosovskom sistemu, prebačen je u zgradu suda u Vučitrnu. Godine 2009., Srbija je transformisala svoj pravosudni sistem i zatvorila sve sudove južno od reke Ibar zadržavši samo sudove na Severu. Ova dualnost u pravosudnom i pravnom sistemu je stvorila mnogo neizvesnosti među običnim građanstvom kada je u pitanju jednak pristup pravdi, njena delotvornost i pravičnost. U jednom trenutku, različiti sudovi su koristili zakone koje su izdali UNMIK, kosovska vlada i srpska vlada.

„Prvi sporazum o principima koji uređuju normalizaciju odnosa”, koji su 19. aprila 2013. godine potpisali premijer Kosova, Hašim Tači, i premijer Srbije, Ivica Dačić, se konačno bavio dualnošću srpskog i kosovskog pravosudnog sistema na Severu Kosova. Dogovoreno je da bi Apelacioni sud u Prištini trebalo da osnuje panel, koji bi se većinski sastojao od sudija kosovskih Srba, kako bi se pokrile sve većinski srpske opštine na Kosovu. Podela Apelacionog suda, uključujući administrativno osoblje i sudije, bi imala svoje stalno sedište u Severnoj Mitrovici.¹ Ovaj sporazum je najzad trebalo da integriše kosovski pravosudni sistem i da smanji nepoverenje zajednice kosovskih Srba prema kosovskom pravosudnom sistemu kao posledice manjeg broja srpskih sudija i tužilaca u njemu. Sprovođenje sporazuma je, ipak, zaustavljeno. Plan implementacije je predvideo uspostavljanje radne grupe zadužene za razvoj detaljnih planova za integraciju srpskih pravosudnih organa u kosovske strukture, kao i uspostavljanje bilo koje nove strukture koju zahteva sporazum, uključujući osnovne sudove i kancelarije javnih tužilaca u većinski srpskim opštinama. Do sredine juna 2013. godine, Srbija je

¹ <http://www.kryeministri-ks.net/?page=2,191> or <http://www.srbija.gov.rs/kosovo-metohija/index.php?id=82315>

trebalo da pruži informaciju o broju sudskog osoblja zainteresovanom da se pridruži kosovskim strukturama, a Kosovo je trebalo da obezbedi pozicije u svojim pravosudnim strukturama. Sastav pravosuđa je trebalo da odražava etnički sastav teritorijalne nadležnosti svakog suda. Do kraja 2013., sve srpske sudske prostorije na Kosovu je trebalo da budu zatvorene, nova tela uspostavljena, i srpsko osoblje je trebalo da bude integrisano u kosovski sistem bez raskoraka u pružanju sudskih usluga. Zbog izostanka dogovora o implementaciji, sudovi pod srpskim sistemom su nastavili da rade na svim predmetima osim na krivičnim, dok su sudije EULEX-a počele da rade u sudu u Mitrovici na krivičnim predmetima. Ovaj raskorak u sistemu je omogućio nešto prostora za ilegalne aktivnosti povećavajući tako neizvesnost među stanovništvom po pitanju lične i imovinske sigurnosti.²

U tom smislu, poslednji sporazum o pravosuđu je bio više nego na vreme. Premijer Mustafa je u izjavi članovima Skupštine 12. februara izneo da će sporazum dovesti do jedinstvenog pravosudnog sistema na celom Kosovu, i da će paralelni sudovi, koji su bili u funkciji do sada, biti ukinuti. S druge strane, srpski premijer Vučić je istakao da je Srbija postigla najbolji mogući dogovor sa što je više moguće srpskih sudija na Severu Kosova. Kao i kod svakog sporazuma između Kosova i Srbije, postoji, međutim, upadljiv nedostatak transparentnosti o onome što je u stvari dogovoreno, a suština se krije u detaljima. Prema onome što je isurelo u medijima na Kosovu i u Srbiji³, sporazum predviđa da će biti jednog Osnovnog suda i jednog Tužilaštva za region Mitrovice. Ovaj region obuhvata opštine Južna Mitrovica, Severna Mitrovica, Srbica, Vučitrn, Zubin Potok, Zvečan i Leposavić, a trenutno se tamo nalaze četiri postojeće prostorije Osnovnog suda u Mitrovici (u Leposaviću, Srbici, Vučitrnu i Zubinom Potoku). Sporazum takođe nalaže da će se „kosovski zakon odnositi na pravosudne institucije u skladu sa Prvim sporazumom” i da će predsednik Osnovnog suda u Mitrovici biti kosovski Srbin „sa Severa Kosova”, dok će glavni tužilac Osnovnog tužilaštva biti kosovski Albanac.

ECMI Kosovo pozdravlja sporazum kao zakasnelu meru da se poboljša pristup pravdi za kosovske građane koji žive na Severu Kosova. Nedostaju detalji o tome šta sporazum tačno sadrži, no izgledi za jedinstveni pravosudni sistem su veliki korak napred, što znači da su njegove odluke pravno obavezujuće i primenljive na celom Kosovu, a ne samo na Severu Kosova i u određenim opštinama. Ovo će povećati poverenje javnosti u kosovske institucije i takođe će poslati signal potencijalnim investitorima za ovu oblast, koji su navodili nedostatak pristupa pravnim postupcima kao jednu od glavnih prepreka ulasku na tržište. Dok će sporazum po svojoj prirodi biti podložan interpretacijama, njegove osnove ipak neće: funkcionalni pravni i pravosudni sistem su od najveće važnosti za vladavinu prava i bezbednost za sve, a pogotovu za građane na Severu Kosova. Kako bi implementacija ovog osnovnog sporazuma ovaj put bila uspešna, biće neophodni transparentnost i politički dijalog, i to ne samo u Briselu već i na Kosovu.

*Za više informacija molimo da nas kontaktirate na + 381 (0) 38 224 473, ili preko email-a:
info@ecmikosovo.org*

² “Civilised Monotony? Civic Oversight of the Kosovo – Serbia Agreement Implementation”, p. 37, November 2014.

³ <http://www.gazetaexpress.com/lajme/ja-marreveshja-mustafa-vuqiq-per-drejtessin-79818/> or http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2015&mm=02&dd=10&nav_category=640&nav_id=956521

Dodatni izveštaji i političke analize:

- [Šta treba zapamtiti iz slučaja Jablanović?](#)
8. februar 2015.
<http://goo.gl/BUFXp9>
- [ECMI Kosovo poziva na razumnost i delovanje u vezi sa protestima u Prištini](#)
25 januar 2015.
<http://goo.gl/yqEVAQ>
- [Stvaranje radnog ambijenta unutar vlade Kosova](#)
19 januar 2015.
<http://goo.gl/fqTYG5>
- [ECMI Kosovo osuđuje blokadu ulaza u srpsku pravoslavnu crkvu u Đakovici](#)
7. januar 2015.
<http://goo.gl/RQZ5A1>
- [Politički izveštaj: Formiranje nove vlade Kosova, zastupljenost manjinskih zajednica i izazovi koji predstoje](#)
10. decembar 2014.
<http://goo.gl/ztDfOI>
- [Pregled nedavne bezbednosne situacije na Kosovu](#)
4. novembar 2014.
<http://goo.gl/3RvllC>
- [Manjinske zajednice žele da okončaju politički zastoje](#)
23. oktobar 2014.
<http://goo.gl/sBf53x>
- [Političke stranje manjinskih zajednica u promenljivoj političkoj klimi Kosova](#)
31. jul 2014.
<http://goo.gl/sSc7dn>
- [ECMI Kosovo poziva na mir nasuprot eskalirajućim etničkim tenzijama nakon fudbalskog meča između Srbije i Albanije](#)
15. oktobar 2014.
<http://goo.gl/88dOMR>
- [Premošćivanje podele: osnivanje zajedničkog odbora za grad Mitrovicu](#)
27. jun 2014.
<http://goo.gl/d6XKws>
- [Opšti izbori na Kosovu: pregled pitanja, izazova i političke scene uoči glasanja 8. juna](#)
2. jun 2014.
<http://goo.gl/qlrHmd>

O ECMI Kosovu

ECMI Kosovo je vodeća nevladina organizacija, koja se bavi pitanjima manjina na Kosovu, sa ciljem da razvije inkluzivne i reprezentativne institucije odgovorne za pitanja zajednica, koje podržavaju stabilno i multi-etničko Kosovo. ECMI Kosovo doprinosi razvoju, jačanju i implementaciji relevantnog zakonodavstva podržava institucionalizaciju vladinih tela koja predstavljaju zajednice i povećava kapacitet aktera civilnog društva i vlade kako bi sarađivali na konstruktivan i održiv način.